

Nr. 24316/11.01.2018

APROB.
Secretar de Stat,
IRINA ELISABETA KOVÁCS

**REGULAMENTUL SPECIFIC DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A
OLIMPIADEI
DE LIMBI CLASICE (LIMBA LATINĂ ȘI LIMBA GREACA VECHĂ)
-gimnaziu și liceu –**

**CAPITOLUL I
CADRUL GENERAL**

Art. 1 (1) În conformitate cu prevederile din Anexa 1 la ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3035/10.01.2012 privind aprobarea *Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a competițiilor școlare*, olimpiada de limbi clasice este o competiție națională de excelență cu deschidere internațională, la care participă elevi din toate județele țării, din învățământul de stat, particular și confesional.

(2) Olimpiada de limbi clasice se adresează elevilor din gimnaziu și liceu, de la instituții de învățământ de stat și private, care studiază la toate formele de învățământ, capabili de performanță la disciplinele clasice de studiu, creativi și cu un orizont cultural de factură umanistă adecvat vârstei.

(3) Fiecare candidat participă la clasa la care este înscris în anul desfășurării olimpiadei.

Art. 2 Olimpiada de limbi clasice evaluează nivelul competențelor generale din programă, atins de concurenți:

- receptarea textelor scrise în diferite situații de comunicare;
- producerea de mesaje scrise adecvate unor anumite contexte;
- transferul și medierea mesajelor scrise în situații variate de comunicare.

Art. 3 (1) Olimpiada de limbi clasice are următoarele etape: locală/ pe sector, județeană/ pe municipiul București, națională și internațională.

(2) Fiecare dintre etapele olimpiadei de limbi clasice se desfășoară pe secțiuni: limba latină și limba greacă veche (elină).

Art. 4 (1) La toate etapele, competiția are o singură probă scrisă, pe durata a 3 ore, atât pentru gimnaziu, cât și pentru liceu.

(2) La toate etapele olimpiadei de limbi clasice, concurenții vor participa după cum urmează:

- **limba latină**: clasele a VIII-a – a XII-a;
- **limba greacă veche (elină)**: clasele a IX-a – a XII-a.

CAPITOLUL II

SELECȚIA ELEVILOR ȘI NORMA DE REPREZENTARE

Art. 5 (1) La fiecare dintre etapele competiției, vor participa numai elevii calificați la etapa anterioară, pe baza ierarhiei stabilite prin evaluarea lucrărilor.

(2) Din fiecare județ mai pot participa și câte 2 elevi pentru preselecția destinată stabilirii loturilor olimpice ale României pentru competițiile internaționale de la Arpino și respectiv de la Venosa.

(3) Participarea candidaților din România la competițiile internaționale de profil desfășurate în Italia (Olimpiada de latină *Certamen Ciceronianum* – Arpino și Olimpiada de latină *Certamen Horatianum* – Venosa – și Olimpiada de greacă veche de la Viterbo) este condiționată de participarea elevilor la preselecția din luna aprilie a anului în curs, organizată la etapa națională a olimpiadei de limbi clasice.

(4) Pentru olimpiadele de la Arpino și Venosa probele de selecție pentru etapa internațională se vor desfășura în continuarea probei scrise de la etapa națională a olimpiadei de limbi clasice.

(5) Preselecția pentru olimpiada internațională de greacă veche se face la etapa națională a olimpiadei de greaca veche. Elevii care se situează pe locul I la clasele a XI-a și a XII-a la competiția națională de greaca veche vor reprezenta România la competiția internațională de la Viterbo.

(6) Preselecția este coordonată de profesorii universitari din cadrul Comisiei Centrale, iar precizările privind conținutul acestor competiții se află în anexe.

(7) Preselecția pentru *Certamen Ovidianum Sulmonese*, competiție internațională care se va desfășura în anul școlar următor, are loc în cadrul concursului național de la Constanța, *Certamen Ovidianum Ponticum*. Precizările se află în anexele 1 a și 1 b.

Art. 6 (1) La etapa națională, de la fiecare clasă, va participa câte un elev, primul în ierarhia clasei la care a concurat, astfel:

-la limba latină: 5 elevi (de regulă, câte 1 la fiecare clasă a VIII- a – a XII-a);

-la limba greacă veche: 4 elevi (câte 1 de la fiecare clasă a IX-a – a XII-a);

Condiția de calificare la etapa națională este să obțină cel puțin 80 de puncte la etapa județeană.

(2) În situația în care nu se califică niciun elev pentru a participa la etapa națională la un anumit an de studiu, locul respectiv poate fi redistribuit altor niveluri de studiu, cu acordul Comisiei Centrale de limbi clasice.

(3) Din municipiul București, vor participa:

-la limba latină: 25 de elevi (de regulă, câte 5 elevi de fiecare clasă a VIII-a – a XII-a);

-la limba greaca veche: 12 elevi (câte 3 elevi de fiecare clasă a IX-a – a XII-a).

(4) Nu se admite nicio derogare de la prevederile privind norma de reprezentare pentru fiecare județ.

Art. 7 Fiecare comisie județeană va transmite inspectorului general din MEN, baza de date privind elevii calificați, în termen de cel mult 10 zile de la încheierea etapei județene.

Art. 8 La etapa națională, la secțiunea *limba latină*, pot participa, în calitate de invitați, echipe/delegații din alte țări, care studiază limbile clasice, în limita bugetului aprobat și cu implicarea, prin atragerea de sponsorizări, de către inspectoratul școlar al județului care găzduiește etapa națională a competiției.

Art. 9 (1) Fiecare comisie județeană va transmite județului gazdă pentru etapa națională, baza de date privind elevii calificați, în termen de 10 zile de la încheierea etapei județene.

(2) Elevii care doresc să participe la concursul de selecție pentru competițiile internaționale de la Arpino și de la Venosa vor fi înscriși într-un tabel separat, care va fi comunicat Ministerului Educației Naționale de către inspectorul de specialitate județului organizator al etapei naționale a olimpiadei, împreună cu tabelul care cuprinde componența lotului olimpic.

Art. 10 În cazul în care unul dintre elevii din lista comunicată pentru etapa superioară nu poate

participa la concurs, locul se redistribuie, de către comisia județeană. Inspectorul de specialitate de la nivelul inspectoratului școlar va comunica, prin adresa oficială, centrului de organizare și desfășurare a etapei naționale, lista finală a participanților.

CAPITOLUL III

STRUCTURA SUBIECTELOR

Art. 11 Subiectele la proba scrisă evaluează nivelul competențelor dobândite atât prin educație formală, cât și informală, corelate cu anumite conținuturi parcurse în anii de studiu anteriori, până la nivelul anului de studiu pentru care concurează, cu accent pe conținuturile din programa școlară marcate cu asterisc (*) și conform precizărilor din *anexa nr. 4*.

Art. 12 (1) Subiectele pentru olimpiada, la etapa locală, sunt elaborate de grupuri de lucru stabilite de inspectorul de specialitate sau de profesorul metodist din județ.

(2) Subiectele unice de la proba scrisă pentru etapa județeană vor fi elaborate de membrii comisiei centrale.

(3) Subiectele vor respecta programa din anexa la prezentul regulament și particularitățile de vârstă ale elevilor cărora le sunt destinate.

Art. 13 Subiectele cuprind sarcini de lucru vizând competența-cheie de *sensibilizare și exprimare culturală* și valorifică următoarele elemente care definesc atitudinile și valorile specificate în programa școlară:

- asumarea conștientă a unor repere fundamentale din patrimoniul spiritual european;
- constientizarea contribuției limbilor clasice și a civilizației antichității greco-latine la elaborarea modelului cultural european;
- dezvoltarea unei gândiri logice și critice prin descoperirea elementelor și structurilor specifice limbilor clasice și civilizației greco-latine prezente în diverse domenii ale cunoașterii și acțiunii umane.

CAPITOLUL IV

ORGANIZAREA COMISIILOR

Art. 14 Răspunderea pentru organizarea și desfășurarea etapelor anterioare etapei naționale ale olimpiadei revine inspectoratului școlar al fiecărui județ, prin inspectorul de limbi clasice.

Art. 15 Comisia Centrală a olimpiadei naționale de limbi clasice are următoarea componentă:

- 1 președinte de onoare, personalitate marcantă a limbilor clasice din țară sau din străinătate;
- 1 președinte, cadru didactic universitar;
- 1 președinte executiv, inspectorul general din MEN;
- 2 vicepreședinți, pentru fiecare dintre cele două secțiuni: limba latină și limba greacă veche;
- 1 secretar, inspectorul de specialitate din județul gazdă;
- 15 membri în comisia de evaluare pentru secțiunea limba latină;
- 8 membri în comisia de evaluare pentru secțiunea limba greacă veche;
- 2 cadre didactice universitare care vor asigura elaborarea subiectelor, evaluarea răspunsurilor și pregătirea loturilor olimpice pentru competițiile internaționale.

Art. 16 Comisia de contestații este alcătuită din profesorii care au evaluat inițial la o altă clasă.

CAPITOLUL V

EVALUAREA

Art. 17 (1) La toate etapele olimpiadei, punctajul maxim pentru rezolvarea corectă a subiectului la fiecare clasă participant este de 100 de puncte.

(2) Evaluarea lucrărilor scrise este realizată de către profesori de specialitate cu merite deosebite, care nu au elevi calificați la clasa la care evaluează. Pentru etapele anterioare etapei naționale, aceștia sunt nominalizați de inspectorul de specialitate din fiecare județ.

(3) Componența Comisiei Centrale este propusă de inspectorul general din MEN, avizată de directorul DM și aprobată de secretarul de stat pentru învățământ în limbile minorităților naționale și relația cu parlamentul.

Art. 18 (1) Evaluarea la toate etapele olimpiadei se face cu respectarea baremului de evaluare stabilit de grupul de lucru.

(2) Evaluarea lucrărilor de la concursurile de selecție pentru stabilirea lotului olimpic al României la competițiile internaționale se realizează exclusiv de către cele două cadre didactice din învățământul universitar, autoare ale subiectelor și menționate la **Art. 15** din prezentul regulament.

Art. 19 (1) După evaluarea lucrărilor, candidații vor avea o întâlnire cu membrii Comisiei Centrale, în vederea unor clarificări privind punctajul obținut de elevii care doresc să conteste rezultatul. Dacă după această întâlnire, unii elevi sunt în continuare nemulțumiți de punctajul obținut, aceștia îl pot contesta, prin completarea unui formular-tip.

(2) Președintele comisiei organizează comisia de contestații și monitorizează procesul de reevaluare a lucrărilor.

(3) La oricare dintre etapele olimpiadei, în urma reevaluării la contestații, punctajul se modifică numai dacă între punctajul inițial și cel obținut la reevaluare este o diferență mai mare sau cel mult egală cu 10 puncte.

(4) Pentru lucrările care, la evaluarea inițială au obținut între 91 și 100 de puncte, punctajul final este cel acordat de comisia de contestații, în plus sau în minus în raport cu punctajul acordat la evaluarea inițială.

Art. 20 La toate etapele olimpiadei, rezultatele finale se comunică după cel mult 12 ore de la încheierea intervalului orar destinat depunerii contestațiilor.

CAPITOLUL VI

PREMIEREA

Art. 21 (1) La toate etapele olimpiadei, ierarhia concurenților se stabilește în ordinea descrescătoare a punctajelor finale obținute.

(2) La etapa națională, la fiecare secțiune și la fiecare clasă, se acordă câte 3 premii (de regulă un premiu I, un premiu II și un premiu III) și un număr de mențiuni de cel mult 15% din numărul participanților de la fiecare secțiune.

(3) În situații de punctaj egal, pentru departajarea concurenților, se aplică criteriile stabilite de comisie și afișate înainte de începerea evaluării.

Art. 22 (1) Comisia Județeană, respectiv Comisia Centrală elaborează criteriile de acordare a premiilor speciale și le comunică, prin afișare, înainte de începerea evaluării.

(2) Premiile și mențiunile se acordă de MEN și constau în diplome și bani, conform cuantumului aprobat prin ordinul ministrului.

(3) Premiile speciale pot fi în bani, cărți, obiecte de birotică și papetărie, excursii, tabere, atât în țară, cât și în străinătate etc. și sunt însoțite de diplome acordate de societăți științifice, asociații profesionale, universități, autorități locale sau alți sponsori.

CAPITOLUL VII

DISPOZIȚII FINALE

Art. 23 (1) După stabilirea listei elevilor care participă la etapa națională, fiecare inspector de specialitate va organiza, la nivelul inspectoratului școlar, o întâlnire cu elevii calificați pentru etapa națională, cu profesorii însoțitori și cu părinții minorilor din lotul reprezentativ, în vederea instruirii acestora pentru participarea la etapa națională.

(2) Elevii participanți la etapa națională vor fi însoțiți de 1 profesor; elevii din municipiul București vor fi însoțiți de 3-4 profesori, de regulă, câte 1 profesor pentru 10 elevi.

(3) Elevii participanți la fiecare etapă a olimpiadei se vor prezenta la concurs având asupra lor

carnetul de elev cu fotografie, șampilat pentru anul școlar în curs, sau cartea de identitate, ca document necesar profesorilor asistenți pentru verificarea identității concurenților.

(4) Elevii participanți la etapa națională a olimpiadei de limbi clasice vor avea asupra lor și avizul epidemiologic eliberat de medicul de familie cu cel mult 48 de ore înainte de începerea competiției.

Art. 24 Profesorul delegat pentru a însoți lotul județului/al municipiului București la etapa națională răspunde în privința supravegherii elevilor pe toată perioada deplasării acestora la etapa națională a olimpiadei și în timpul desfășurării acesteia.

Art. 25 În cazul în care familia unui elev dorește să-l însoțească la etapa națională, inspectorul de specialitate va solicita părinților o declarație pe propria răspundere, prin care aceștia iau la cunoștință programul olimpiadei și își asumă respectarea acestuia, precum și supravegherea elevului.

Art. 26 Prin aplicarea criteriului valoric, locurile rămase neocupate în urma etapei județene, la nivelul fiecărui județ, vor fi realocate județelor ai căror elevi au obținut rezultate deosebite la ediția anterioară a competițiilor naționale și internaționale din anul școlar precedent și numai dacă acest lucru se solicită, în scris, de către inspectoratele școlare.

**DIRECTOR,
Alexandru SZEPESI,**

**INSPECTOR GENERAL,
Mina-Maria RUSU**

Certamen Ovidianum Ponticum

Competiție Națională de Excelență cu deschidere internațională Regulament specific de organizare și desfășurare

Concursul se adresează elevilor claselor IX-XII din toate județele țării, din învățământul de stat, particular și confesional.

Concursul vizează următoarele competențe:

- Recunoașterea și interpretarea unor teme și motive poetice din opera poetului latin P. Ovidius Naso.
- Identificarea unor repere istorice, mitologice și literare în text
- Recunoașterea unor procedee artistice (epitet, comparație, metaforă, personificare, polyptoton, repetiție etc.) și a unor elemente specifice topicii în text (elipsă, inversiune, chiasm etc.)
- Identificarea influențelor unor curente filosofice (e. g. pitagoreice)
- Compararea unor elemente de mentalitate și morală practică
- Demonstrarea valorii de model a poeziei ovidiene în literatura universală

Structura subiectelor:

Clasa a IX-a

- Traducerea unui fragment dintr-un text cunoscut: Metamorphoses II, 833-875 –Răpirea Europei și Metamorphoses XIV, 796-828 –Apoteoza lui Romulus) (40 p)
- Itemi de analiză literară (chestionar, eseu semistrukturat, întrebări) pe baza textului de la punctul 1. (40 p)
- Traducerea unui fragment de 2-3 versuri dintr-un text necunoscut selectat din Pontica¹(elevii pot folosi dicționarul latin-român / o limbă modernă). (10 p)

Clasa a X-a

- Traducerea unui fragment dintr-un text cunoscut (Metamorphoses, XI, 90-145 –Legenda lui Midas)și Pontica I,5. (40 p)
- Itemi de analiză literară / eseu semistrukturat pe baza textului de la punctul 1. (35 p)
- Traducerea unui fragment de 3-4 versuri dintr-un text necunoscut selectat din Tristia² (elevii pot folosi dicționarul latin-român / o limbă modernă). (15 p)

Clasa a XI-a

- Traducerea unui fragment dintr-un text cunoscut: Metamorphoses XV, 745-778; XV, 799-870–Apoteoza lui Caesar și Tristia III, 10 (40 p.)
- Eseu semistrukturat pe baza textului de la punctul 1. (30 p.)
- Traducerea unui fragment de 4-5 versuri dintr-un text necunoscut selectat din Metamorphoses. (20 p.)

Clasa a XII-a

- Traducerea unui fragment dintr-un text cunoscut (Amores II, 1 și Pontica I, 2)(50 p.)
- Comentariu ideatic și stilistic pe baza textului de la punctul 1. (40 p.)

NB În vederea participării la Olimpiada Internațională Certamen Ovidianum Sulmonense (Sulmona, Italia) vezi anexa Regulament de organizare a selecției în vederea participării la Olimpiada Internațională Certamen Ovidianum Sulmonense.

¹În textul necunoscut vor apărea doar noțiuni de gramatică studiate în clasa a IX-a.

²În textul necunoscut nu vor apărea noțiuni de gramatică care depășesc programa clasei a X-a.

Anexa 1 b

Regulament de organizare a selecției în vederea participării la Olimpiada Internațională de limbă și literatură latină Certamen Ovidianum Sulmonense

În vederea participării elevilor români la Olimpiada Internațională Certamen Ovidianum Sulmonense (Sulmona, Italia), se organizează o probă de selecție, cu durata de 3 ore, constând în traducerea unui text necunoscut de aproximativ 15-20 de versuri din opera poetului latin P. Ovidius Naso (60 p.) și un comentariu ideatic și stilistic (30 p.). Se acordă 10 p din oficiu.

Elevii pot folosi dicționarul latin-român / o limbă modernă. La această probă pot participa numai elevii claselor a X-a și a XI-a.

Proba de selecție din România și Olimpiada Internațională Certamen Ovidianum Sulmonense (Sulmona, Italia) vizează următoarele competențe:

- traducerea literară a unui fragment din opera ovidiană
- recunoașterea și interpretarea unor teme și motive poetice din textul propus spre traducere
- stabilirea unor conexiuni între creația ovidiană și alte texte ale literaturii universale.
- identificarea unor repere istorice, mitologice și literare
- recunoașterea unor procedee artistice (epitet, comparație, metaforă, personificare, polyptoton, repetiție, chiasm, rețet etc.)

Proba de concurs din Italia (Certamen Ovidianum Sulmonense) durează 5 ore. Textul ales spre traducere și comentariu poate avea aproximativ 40 de versuri. Traducerea și comentariul se realizează fie în limba maternă, fie într-o limbă străină.

Lotul național care reprezintă România este format din primii 6 elevi clasați la proba de selecție, care se desfășoară în cadrul concursului Certamen Ovidianum Ponticum.

Pentru informații suplimentare referitoare la Olimpiada Internațională Certamen Ovidianum Sulmonense se poate accesa site-ul oficial al concursului: <http://www.liceoclassicosulmona.it/certamen.htm>

În vederea obținerii unor rezultate bune la Certamen Ovidianum Sulmonense, profesorii coordonatori pot recomanda, spre studiu, elevilor participanți, următoarele texte cu titlu orientativ:

- Metamorphoses II, v. 301-359
VIII, v.183-230
XV, v. 622-679
- Heroides, Briseis către Achile
Penelopa către Ulise
Medeea către Iason
- Amores, I. 15
- Tristia, I. 6 și I. 7
- Pontica, IV.8
- Fasti, III

Se recomandă citirea în traducere a întregii opere ovidiene (e.g. *Opere*, Editura Gunivas, Chișinău, 2001)

Pentru dobândirea și completarea cunoștințelor de mitologie greco-latină, elevii pot consulta:

Kun, N., A., *Legendele și miturile Greciei antice*, Editura Saeculum, București, 2006

Ferrari, Ana, *Dicționar de mitologie greacă și romană*, Editura Polirom, Iași, 2003

Dicționare de simboluri, studii și articole referitoare la viața și opera poetului Ovidius.

Demetrio Marin, Publius Ovidius Naso, *Misterul relegării la Tomis*, Institutul European, Iași, 2009.

Olimpiada Internațională de limbă și literatură latină

CERTAMEN HORATIANUM (Venosa, Italia)

1. *Certamen Horatianum* este o Olimpiadă Internațională de limbă și literatură latină, care se desfășoară anual la Venosa (Italia), în luna mai. Participanții din România sunt elevi din clasa a XII-a, care traduc din latină într-o limbă de circulație internațională (italiană, engleză, franceză, germană, portugheză, spaniolă) un text din opera lui Q. Horatius Flaccus și îl comentează pe baza unor cerințe formulate de comisia concursului. Precizăm că participanții români trebuie să stăpânească foarte bine în scris una dintre limbile străine semnalate mai sus.
2. Participanții români la olimpiada internațională sunt selectați pe baza unei probe care constă în traducerea unui text din orice operă horatiană și comentarea lui din punct de vedere ideatic și stilistic într-una din limbile moderne precizate mai sus. Tezele sunt evaluate de o comisie de profesori de limbi clasice de la Universitatea din București. Proba de selecție, organizată de către MEN, are loc în aceeași perioadă în care se desfășoară Olimpiada Națională de Limbi Clasice.
3. Elevii români pot folosi la proba de selecție dicționarul latin – român / o limbă modernă. Timpul de lucru este de patru ore.
Pentru realizarea comentariului sunt necesare cunoștințe din următoarele domenii:
 - a. istorie: contextul socio-politic al epocii lui Octavianus Augustus, reflectarea ideologiei augustane în poezia horatiană, evenimente și personalități emblematică din istoria Romei
 - b. filosofie și etică; curente filosofice: epicureism, stoicism; principii ale moralei augustane
 - c. stilistică, elemente de metrică și prozodie

Pentru informații suplimentare legate de olimpiada internațională poate fi accesat site-ul oficial al concursului: <http://www.liceovenosa.it/certamen.html>

Bibliografie minimală:

Horatius, *Opera omnia*, text bilingv, București, Editura Univers, 1980.

(coord. Mihai Nichita), *Istoria literaturii latine*, partea I, vol. II, Editura Universității, 1982.

Olimpiada Internațională de limbă și literatură latină CERTAMEN CICERONIANUM ARPINAS

Certamen Ciceronianum Arpinas este o Olimpiadă Internațională de limbă și literatură latină, care se desfășoară anual la Arpino (Italia), în luna mai. Participanții sunt elevi din clasele a XI-a și a XII-a, care traduc din latină în limba maternă un fragment din opera lui M. Tullius Cicero și îl comentează din punct de vedere ideatic și stilistic. Durata probei este de cinci ore.

În România, elevii care urmează să participe la olimpiada internațională sunt selectați în urma unei probe, cu o structură identică cu cea a concursului internațional (traducere și comentariu de text); tezele sunt evaluate de o comisie de profesori de limbi clasice de la Universitatea din București. Proba de selecție, organizată de către MEN, are loc în aceeași perioadă în care se desfășoară Olimpiada Națională de Limbi Clasice.

Elevii români pot folosi la proba de selecție dicționarul latin – român/o limbă modernă. Timpul de lucru este de patru ore.

Comentariul vizează în mod direct textul tradus. Pentru a comenta un text ciceronian sunt necesare cunoștințe din următoarele domenii:

- istorie: contextul socio-politic al perioadei în care a trăit Cicero, cunoașterea unor evenimente și personalități emblematice din istoria Romei
- filosofie: curentele filosofice, precum stoicismul, epicureismul, Academia probabilistă ș.a.
- practica morală, așa cum reiese, de exemplu, din operele: Despre prietenie (*De amicitia*), Despre îndatoriri (*De officiis*), Despre bătrânețe (*De senectute*)
- elemente de retorică și oratorie (arta discursului)
- stilistica ciceroniană

Analiza literară a textului ciceronian presupune nu numai o abordare secvențială a textului, de surprindere a subtilităților de gândire, dar și modul cum se articulează textul din punct de vedere artistic.

Concurenții care obțin punctajul cel mai mare, în ordine descrescătoare, formează lotul național (4 - 6 admiși, cu posibile rezerve).

Pentru informații detaliate privind olimpiada internațională se poate consulta site-ul oficial al competiției: <http://www.certamenciceronianum.it>

Bibliografie orientativă:

a. Se recomandă traducerea și interpretarea unor pasaje relevante din operele:

- Discursuri juridice: *Pro Milone, In Antonium (Philippicae), In Verrem, Pro Archia poeta*
- Texte politice: *De legibus, De republica*
- Texte filosofice: *Tusculanae disputationes, Paradoxa Stoicorum*
- Minitratate morale: *De officiis, De amicitia, De senectute*
- Texte retorice: *Orator, De oratore, Brutus*

b. **Bibliografie critică minimală:**

- Gaston Boissier, *Cicero și prietenii săi*, Ed. Univers, 1977.
- Pierre Grimal, *Cicero*, Ed. Pergam, 2011.
- (coord.) N. I. Barbu, *Istoria literaturii latine*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1972.

Anexa 4

Precizări privind organizarea și desfășurarea olimpiadei de limbi clasice

Olimpiada de limbi clasice se desfășoară conform prevederilor din *Metodologia - cadru de organizare și desfășurare a olimpiadelor și concursurilor școlare*. Scopul general al acestui concurs este identificarea și valorizarea elevilor cu un înalt nivel de competență la limbi clasice, precum și promovarea excelenței în domeniul culturii umaniste, prin valorificarea atributelor acestor discipline de studiu, care presupun relaționări lingvistice și culturale complexe. Prin studierea disciplinelor clasice la nivelul excelenței, elevii conștientizează necesitatea raportării civilizației moderne la cultura clasică, pentru a dobândi o viziune globală asupra umanității, definind, deopotrivă, eforturile omului antic și modern de înțelegere a condiției umane, în context universal. În perioada postmodernă, componentele culturale specifice Antichității, reconsiderate critic și adaptate istoric, au devenit dimensiuni-cheie ale societății contemporane, prezente și în infrastructura culturală a omului contemporan: *rigoarea, virtuțile esteticii clasice, robustețea și eleganța limbii latine pentru toate limbile din trunchiul romanic, modelele literaturii clasice, sistemele teologice ale creștinismului, înclinația spre acțiune, ordine, disciplină, contemplația și reculegerea, valorile etice*.

PRINCIPII GENERALE

- a. Tematica unică la nivel național pentru etapa locală / pe sector, în vederea eficientizării procesului de selecție și a unificării criteriilor de ierarhizare a concurenților, dar cu respectarea particularităților locale;
- b. Eliminarea unor conținuturi dificile/ puțin relevante (e.g. la clasa a X-a – verbele semideponente și defecte; la clasele XI-XII – conjugările perifrastice);
- c. Eliminarea unor itemi cu grad de dificultate prea ridicat/ cu soluții discutabile (e.g. identificarea speciilor cazuale la clasa a X-a, retroversiunea la aproape toate clasele, analiza frazei la clasele a XI-a, a XII-a);
- d. Adecvarea unor subiecte tradiționale la competențele urmărite (e.g. eseu semistructurat la clasele XI, XII, cronofag pentru elevi și dificil de evaluat pentru profesori, a fost înlocuit de analiza literară a unui text bilingv).

LIMBA LATINĂ N.B. Conținuturile și nivelul de dificultate al subiectelor pentru etapa națională vor respecta următoarele indicații:

Clasa a VIII-a

1. Traducerea unui text relevant pentru noțiunile de limbă vizate.
2. Noțiunile gramaticale: - morfologia numelui: substantivul (la etapa locală declinările I-II, pentru etapa județeană declinările I-III), adjectivul (prima clasă), fără gradele de comparație, pronumele personal și pronumele posesiv – doar la etapa județeană: morfologia verbului: *esse* și verbe regulate: la etapa locală – indicativul prezent, la etapa județeană se adaugă indicativul imperfect. Se adaugă la etapa națională comparația neregulată (bonus / malus, magnus / parvus). Textul va avea dimensiuni reduse (maximum trei rânduri). Pentru orice secvență de text care depășește nivelul așteptat de cunoștințe al elevilor se vor oferi explicații punctuale / sugestii de traducere. De asemenea, dacă se va considera necesar, se va oferi un indiciu de deciptare a sensului global al textului (e.g. titlu, fraza de început în limba română). Se recomandă ca elevii să fie familiarizați cu regulile esențiale ale topicii latine.
3. Analiza morfologică a unor cuvinte din text – substantive, verbe, adjective sau pronumele studiate – cu precizarea tuturor categoriilor gramaticale.

4. a) Exerciții gramaticale de diverse tipuri, conform programei școlare. b) Identificarea și explicarea erorilor de limbă română într-un enunț din perspectiva gramaticii latine.

5. Noțiuni de istorie și civilizație (valorificate în cadrul unui subiect distinct): etapa locală: mituri fondatoare (legenda lui Romulus și Remus); etapa județeană: se adaugă elemente de mitologie – corespondentul elin, reprezentările și funcțiile zeilor: Iuppiter, Iuno, Mars, Venus, Vesta; etapa națională: se adaugă prezentările zeilor Minerva, Mercurius, Vulcanus, Neptunus, Ianus. Este esențial ca elevii să cunoască, dincolo de detaliile menționate, un pasaj mitic reprezentativ pentru fiecare din zeii menționați.

Clasa a IX-a

1. Traducerea unui fragment de text din C. Iulius Caesar, *De bello Gallico* – eventual adaptat, prin eliminarea structurilor care depășesc programa de studiu și prin reformulare, acolo unde este nevoie. Noțiunile gramaticale: - morfologia numelui: substantivul (la etapa locală declinările I-III, pentru etapa județeană și cea națională toate declinările), adjectivul (la etapa locală prima clasă – fără grade de comparație, la județeană prima și a doua clasă fără grade de comparație, la națională se adaugă comparația regulată; comparația neregulată *-bonus / malus, magnus / parvus* - poate apărea într-un context latinesc), pronumele (la locală și județeană personal, reflexiv și posesiv, la națională se adaugă relativul, precum și demonstrativele *is, hic* și *ille*) - morfologia verbului: la etapa locală – indicativul prezent, imperfect; la cea județeană se adaugă indicativul viitor și imperativul prezent, la națională se adaugă indicativul perfect și conjunctivul prezent și imperfect (toate la diateza activă). - textul va avea dimensiuni reduse (maximum patru rânduri). Se vor evita conjuncțiile cu multe sensuri (ut și cum) sau concordanțele care presupun reguli speciale. Majoritatea propozițiilor vor fi principale, dar este posibil să apară subordonate introduse prin conjuncții explicite, care pot fi înțelese cu ajutorul dicționarului. Nu vor apărea subordonate cu infinitiv sau cu participiu. Vor fi evitate situațiile sintactice speciale (e.g. – genitivul complement, acuzativul de relație etc.), dar este posibil să apară complemente în ablativ fără prepoziție, deci se recomandă ca elevii să fie familiarizați cu situațiile cele mai frecvente și concrete ale ablativului instrumental (tradus prin cu, prin etc.). Textul poate conține predicate nominale, conjuncția enclitică *-que*, nume de populații sau de personaje. Va fi alterat cât mai puțin cu putință – se recomandă, așadar, ca elevii să fie familiarizați cu topica latină.

2. Analiza morfologică a unor cuvinte din text – substantive, verbe, adjective sau pronumele studiate – cu precizarea tuturor categoriilor gramaticale.

3. Exerciții gramaticale de diverse tipuri, conform programei școlare – selectarea „intrusului” dintr-o listă de cuvinte, treceri de la singular la plural etc., înlocuiri, refaceri de propoziții, completarea desinențelor. Nu se va propune subiect de retroversiune.

4. Identificarea în textul necunoscut a unor termeni a căror rădăcină se poate regăsi în vocabularul limbilor moderne.

5. Noțiuni de istorie și civilizație: Personaje emblematice pentru destinul Romei: Aeneas, Romulus, Numa Pompilius, Tarquinius Superbus (etapa județeană) Instituțiile politice esențiale ale Romei republicane: Senatul, magistraturile ordinare și extraordinare și atitudini civice în perioada de început a republicii: Cincinnatus, Lucretia și Brutus (etapa națională) Bibliografie: Titus Livius, *Ab Urbe condita*

Clasa a X-a

1. Traducerea unui fragment de text (maximum 8 rânduri) din C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*; dacă se va considera necesar, se vor propune explicații punctuale sau sugestii de traducere pentru aspectele mai dificile.

2. Noțiunile de limbă verificate: - morfologie: morfologia numelui (fără pronumele nehotărâte) și a verbelor regulate, integral (inclusiv verbele deponente). Verbele neregulate principale și compuşii lor vor fi introduse gradat, astfel: *esse* (inclusiv *posse*) și *ire* pentru faza locală și cea județeană; *ferre* pentru faza națională. Nu se mai urmărește însușirea problematicei verbelor semi-deponente și defectivă. - sintaxa: sintaxa cazurilor (v. cap. 2. Analiza) – nu se cere parcurgerea ei pentru etapa locală; sintaxa frazei: relativă determinativă (reală/ atributivă), pentru faza locală, completivă infinitivală și participială absolută (se adaugă la faza județeană), participială relativă (se adaugă la faza națională). Se recomandă ca textul să fie însoțit de un fragment inițial și altul final traduse în limba română, lucru care facilitează și înțelegerea bucății de tradus, sau de un titlu sugestiv pentru conținutul fragmentului. Se recomandă ca textul să nu conțină stil indirect (decât, eventual, o propoziție principală devenită completivă infinitivală, cu verbul *dicendi* clar exprimat) sau infinitive istorice și să se evite, pe cât posibil, apariția subordonatelor introduse prin *ut* sau *cum*.

3. Analiza: în formularea cerințelor se va urmări recunoașterea funcțiilor primare ale cazurilor (subiect, predicat verbal/nominal, atribut, complement direct, indirect, de agent și circumstanțialele cele mai frecvente: de loc, timp, mod, instrumental, sociativ, cauzal) și recunoașterea structurilor propoziționale noi (infinitivală, participiale, relativă determinativă). Se pot propune anumite cuvinte sau propoziții pentru analiza morfo-sintactică sau li se poate cere elevilor să identifice în text cuvinte sau propoziții care se supun unor anumite criterii.

4. Retroversiune, pe baza noțiunilor precizate mai sus (un text din opera lui Caesar tradus în română, pe care elevii trebuie să-l retraducă în latină). Se vor verifica cu precădere chestiunile legate de structurile sintactice noi (infinitivale, participiale etc.). Nu se va propune subiect de cultură și civilizație.

Clasa a XI-a

1. Traducerea unui fragment de text din C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*. Fragmentul nu va fi adaptat, dar poate fi însoțit de explicații sau sugestii de traducere.

2. Noțiunile de limbă: morfologie – integral; sintaxa – fără stilul indirect și fără conjugările perifrastice. Pot apărea situații de *consecutio temporum* la complete, precum și infinitive istorice. Textul poate conține propoziții circumstanțiale.

3. Comentariul unui text bilingv din următoarele opere ale lui M. Tullius Cicero: *In Catilinam* (prima oratio) faza locală, *De officiis* (cartea a III-a) (faza județeană), *De re publica* și *Pro Archia poeta* se adaugă la faza națională. Începând cu anul școlar 2008-2009 NU mai există subiecte de analiza gramaticală sau de retroversiune.

Clasa a XII-a

1. Traducerea unui fragment de text din opera lui M. Tullius Cicero (orice titlu). Fragmentul nu va fi adaptat, dar poate fi însoțit de explicații sau sugestii de traducere.

2. Noțiunile de limbă: morfologie și sintaxă (integral), conform programei școlare. Se recomandă prudență în alegerea unor fragmente sau texte care să conțină fragmente de stil indirect. Pot apărea situații de *consecutio temporum*, dar nu și conjugările perifrastice.

3. Comentariul unui text bilingv (sau analiza comparativă a unor texte) din următorii autori: Catullus, *Carmina*, lirica erotică (faza locală), Vergilius, *Aeneis*, cărțile I-VI (se adaugă la faza județeană), VII-XII și Horatius, *Carmina*, se adaugă la faza națională. Nu există subiecte de analiză gramaticală sau de retroversiune.

Inspector General,
Mina-Maria RUSU